

VLAAMSCHE WACHT, De, onafhankelijke Vlaamsgezinde vereniging die, los van elke partijpolitieke binding, de samenwerking van alle Vlamingen nastreefde met het oog op de bewustmaking van het Vlaamse volk en de strijd voor de Vlaamse rechten.

De vroegst teruggevonden groep is De Vlaamsche Wacht van Leuven, die in 1878 een vlag inhuldigde. De Vlaamsche Wacht van Antwerpen werd op 15 februari 1885 door Huibrecht Storms en Hendrik J. Peeters opgericht. Het initiatief ging terug op de Vrije Vlaamsche Bond, die van 1883 tot Pasen 1884 met enkele leerlingen van het Onze-Lieve-Vrouw-college en het Sint-Norbertusinstituut actief was geweest. De Vlaamsche Wacht onderschreef van bij het begin het **Meeting**programma. De groep telde ongeveer vijfhonderd leden.

In 1889 werd ook in Schaarbeek (oktober) en in Brussel (november) een Vlaamsche Wacht opgericht, met vooral te Brussel een opmerkelijke vrou-

In 1910 bestond De Vlaamsche Wacht van Antwerpen 25 jaar. Deze vereniging wilde alle Vlamingen verenigen rond een Vlaamsgezind eisenprogramma, boven de partijgrenzen heen. (AMVC)

welijke participatie. De eerste voorzitter was A. Schamelhout. Actief lid waren onder meer in het Antwerpse: Victor Ressler, Lode Baekelmans, Karel Angermille, Gustaaf de Roey, Lieven Gevaert, August Monet, Piet van Assche (die het *Lied van de Vlaamsche Wacht* dichtte op muziek van Lodewijk Mortelmans), Adolf Pauwels, Karel van Walle, Isidoor de Beucker, August van Cuyck en Jef Kamerling; in het Brusselse: Frans Reinhard, Firmin de Smaele, Emiel t'Sjoen, Emile de Veen, Herman Hiel, Laura Hiel, Maurits Josson, Lode Opdebeek, Adeline en Willem Gijssels, Juliaan de Vriendt. Behalve te Brussel en te Antwerpen zouden er ook fracties van De Vlaamsche Wacht hebben bestaan te Diest en Dendermonde.

De activiteiten van De Vlaamsche Wacht waren alerhande. Onder het motto "In Vlaanderen Vlaamsch" (leuzen) oefende ze een niet-aflatende druk uit op de openbare besturen om de taalrechten in alle geledingen van het openbaar leven af te dwingen. Ze schreef petities uit en organiseerde talrijke protestmeetings, onder meer in 1895 na de veroordeling van Emmanuel de Bom, die tijdens een oefening van de Burgerwacht in het Nederlands had geantwoord. In 1888 gaf De Vlaamsche Wacht een manifest uit ten gunste van de bestuurlijke scheiding. Ze nam deel aan alle grote flamingantische manifestaties, zoals eind 1910 aan de

grote meeting voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit, waarbij de Drie Kraaiende Hanen (Frans van Cauwelaert, Louis Franck en Camille Huysmans) het woord voerden. Verder organiseerde ze in het kader van haar strijd voor de bewustwording van de Vlamingen culturele avonden en bijeenkomsten waar prominente Vlaamsgezinden werden gehuldigd of belangrijke feiten uit de Vlaamse geschiedenis werden toegelicht. In diezelfde geest organiseerde ze grootse feesten als de herdenking van de slag bij Waterloo, de viering van de Guldensporenslag en de herdenking van Hendrik Conscience. De Antwerpse groep maakte zich verder nog verdienstelijk door haar strijd voor een eigen gebouw voor het Nederlandsch Lyrisch Tooneel te Antwerpen (ingehuldigd in 1907) en haar aandeel in de oprichting van de Vlaamsch Nationale Volkspartij (1893), waarvan ze wel de statuten en het programma hielp opstellen, maar waarvan ze zich om haar neutraliteitsbeginsel ook onmiddellijk distantieerde, zodra de partij haar eigen hoofdbestuur had.

Regelmatig werd samengewerkt met de Antwerpse tak van het Algemeen-Nederlands Verbond. De Vlaamsche Wacht was de initiatiefneemster van het Verbond der Vlaamsche Maatschappijen (1908) in Antwerpen. Van september 1894 tot juli 1914 werd een eigen maandblad *De Vlaamsche Wacht* uitgegeven, dat sterk pamflettair van toon was en zich voornamelijk op de Vlaamse grieven richtte.

De Vlaamsche Wacht hield op te bestaan in augustus 1914, omdat, gezien de oorlogsomstandigheden, de samenwerking tussen de Vlamingen onmogelijk was geworden.

LITERATUUR: H.J. Peeters, *Vlaamsche Wacht 1883-1885-1906. 25 jaar bestaan. Geschiedenis en werking der Vlaamsche Wacht*, z.j.; – M. Somers, 'De Guldensporenvieringen in Antwerpen voor 1914', in *De Leiegouw*, jg. 19, nr. 3 (juli 1977), p. 449-463.

ILLUSTRATIE(S), zie: federalisme, monarchie.

LAETITIA JANSSEUNE* EN MARC SOMERS